УДК 348: 34.07: 94(4)XIII:930.1(091)
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/9

ПАПСЬКЕ СУДОЧИНСТВО В КЛАСИЧНЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: АПОСТОЛЬСЬКА ПЕНІТЕНЦІАРІЯ

POPE'S JUDICIARY IN THE LATE MIDDLE AGES: APOSTOLIC PENITENTIARY

Мацелик М.О., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри теоретико-правових дисциплін
Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету

Санжаров В.А., к.і.н.,
ст. викладач кафедри теоретико-правових дисциплін ННІ права
Державний податковий університет

Санжарова Г.Ф., старший викладач кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства
Київський університет імені Бориса Грінченка

Стаття присвячена дослідженню змін в організації роботи Апостольської Пенітенціарії за римських пап Авіньйонського періоду (1305–1378). Авторами констатовано, що Пенітенціарія розвинутого середньовіччя була однією з найважливіших установ управління Церквою. Значення Апостольської Пенітенціарії постійно зростає зі збільшенням «помилувальних» звернень до папи (особистих та через прокурорів). Висловлено думку, що реформування Пенітенціарії папами Авіньйонського періоду є складовою процесу конструювання нової етато-юридичної моделі Західної Християнської Церкви. З'ясовано, що основними елементами структурного реформування Пенітенціарії Авіньйонського періода були: скорочення числа писарів пенітенціарії, здійснене Клементом V у 1311 р.; оприлюднення нових формуляру і статуту Пенітенціарії Бенедиктом XII у 1338 р.; перелік нових «таксацій» за складання та завірення документів; розробка статуту та запис звичаїв колегії переписувачів у 1350-1376 рр.; юридичне визначення обов'язків і привілеїв молодших пенітенціаріїв. Відзначено, що керівництво службою знаходиться в руках довірених та близьких до понтифіка осіб – кардиналів, діяльність останніх стає все більш спеціалізованою. Заохоченням для молодших пенітенціаріїв були єпископські престоли. Обгрунтовано, що просування службовців папського двору на віддалені єпископські кафедри авіньйонськими папами одночасно розширювало межі власної влади римських понтифіків у Церкві. Доведено, що ніяка інша категорія папських функціонерів не мала такого строкатого «національного» складу. У списку ста пенітенціаріїв, для яких можливо ідентифікувати місце походження, згадуються представники 12 «націй». Констатовано, що колегія переписників Пенітенціарії користувалася самостійністю і не залежала від колегії переписників папських бул; була організаційно і дисциплінарно автономною; службовці пенітенціарії (писарі) приносили присягу і були підпорядковані головному пенітенціарію. Автори дійшли висновку, що Апостольська Пенітенціарія протягом Авіньйонського періоду стає окремим підрозділом папської курії з чітким адміністративним устроєм, визначеними повноваженнями, корпоративною структурою.

Ключові слова: канонічне право, Корпус Канонічного Права, папське судочинство, Апостольська Пенітенціарія, пенітенціарії, аудітор.

The article is devoted to the study of changes in the organization of the work of the Apostolic Penitentiary under the Roman popes of the Avignon period (1305-1378). The authors state that the Penitentiary of the late Middle Ages was one of the most important institutions for governing the Church. The importance of the Apostolic Penitentiary is constantly growing with the increase of petitiones to the Pope (personal and through proctors). It is believed that the reform of Penitentiary by the popes of the Avignon period is part of the process of constructing a new etatico-legal model of the Western Christian Church. It was found that the main elements of the structural reform of the Penitentiary of the Avignon period were: the reduction of the number of penitentiary clerks by Clement V in 1311; promulgation of new forms and statutes of the penitentiary by Benedict XII in 1338; a list of new "assessments" for drawing up and certifying documents; elaboration of the statute and recording of the customs of the board of scribes in 1350-1376; legal definition of the responsibilities and privileges of minor penitentiaries. It is noted that the leadership of the service is in the hands of proxies and close to the Pope – cardinals (major penitentiary), the activities of the latter are becoming more specialized. Episcopal thrones were an encouragement to minor penitentiaries. It is substantiated that the promotion of the papal court officials to remote episcopal chairs by the popes of Avignon at the same time expanded the limits of the Roman pontiffs' own power in the church. It is proved that no other category of papal functionaries had such a diverse "national" composition. The list of one hundred penitentiaries for which origins can be identified mentions 12 "nations". It was stated that the board of scribes of the penitentiary was independent of the scribes of papal charters, had its own discipline and autonomy, employees of the penitentiary (scribes) took an oath and obeyed the major penitentiary. The authors came to the conclusion that the Apostolic Penitentiary during the Avignon period became a separate unit of the papal curia with a clear administrative organization, defined powers, corporate structure.

Key words: Canon Law, Corpus Juris Canonici, Papal Justice, Apostolic Penitentiary, penitentiaries, auditor.

Актуальність. В середні віки судовій діяльності, незалежно від того, чи вона ще пов'язана з іншими владними функціями, чи вже незалежна та «автономна», надавалося особливе значення. Швидкий розвиток папської адміністрації супроводжувався професіоналізацією та консолідацією її юрисдикції [1–6]. Папське судочинство поступово зростало і розвивалося протягом XII-XIV ст. [7–10]. До компетенції Апостольської Пенітенціарії належала значна кількість справ за поданими до Святого Престола зверненнями з усіх куточків християнського світу [11, с. 28–49]. Римські папи Авіньйонського періоду відіграли ключову роль в конструюванні нової етато-юридичної моделі західної християнської церкви [12, с. 199].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З кінця XX ст. німецькі вчені (Л. Шмюгге, Г. Браун, П. Херспергер, Б. Віггенхаузер, В. Мюллер, П. Кларк, П. Остінеллі, А.Мосціатті та інші), продовжуючи традицію закладену на початку минулого століття Е. Голлером [7], активно видають матеріали (насамперед, звернення) Апостольської Пенітенціарії щодо середньовічних германських земель (1431–1484 рр.) [13]. Організаційний аспект папського судочинства обов'язково присутній в загальних роботах по «Авіньйонському папству», будь то класичні (Г. Молла, Б. Гійомен) [14; 5], чи більш новітні (Ж. Фавьє, Ж. Ролло-Костер, К. Салонен) [6; 15; 16, с. 259–275] дослідження. Останнім часом різним аспектам організації та функціонування Апостольської Пенітенціарії, співвідношенню положень канонічного права з практикою адміністрування в сфері церковного судочинства присвятили свої роботи Філіпо Тамбуріні, Людвиг Шмюгге, Вольфганг П.Мюллер, Арно Фосьє, Герхард Яріц, Кірші Салонен, Торстен Йоргенсен [17; 4; 10; 12; 16]. Проблеми

насильства [18; 19, с. 3–16], законності укладених шлюбів [11, с. 49–56], відносин в шлюбній сфері, звільнень від загального права (диспенсів та індультів) в пенітенціарній практиці, звернення до Апостольської Пенітенціарії з різних куточків християнського світу, насамперед за часів існування постійних реєстрів таких звернень, тобто з XV ст. (Герхард Яріц, Торстен Йоргенсен, Кірші Салонен, Паоло Остінеллі, Дженіфер МакДональд, Ана Марінковіч, Людвиг Шмюгге, Етлева Лала, Антонін Калуш) знаходяться в центрі сучасної дослідницької уваги [20].

Метою нашого дослідження є аналіз сучасного стану вивчення правничих та організаційних засад Апостольської Пенітенціарії, внеску римських пап Авіньйонського періоду (1305–1378) в вибудову структури та організацію роботи однієї з найважливіших судових інституцій Західної Церкви періоду розвиненого Середньовіччя.

Виклад основного матеріалу. Апостольська Пенітенціарія виникла приблизно в середині XII століття з посиленням централізації церковного законодавства, резервуванням папами окремих категорій справ, практикою покаянних (судових або спокутних) паломництв, які вірні здійснювали в Рим, та необхідністю фіксації прощень та помилувань. В Авіньйонський період (1305–1378) організаційна структура папського правосуддя набула закінченого вигляду [6; 7; 8, с. 877–928; 9; с. 37–43; 14; 21, с. 129–177; 17, с. 251–268; 15]. Апостольська Пенітенціарія стає окремим підрозділом папської курії з чітким адміністративним устроєм, визначеними повноваженнями, корпоративною структурою, значущість якої підкреслює те, що зазвичай її очолює кардинал. Протягом Авіньйонського періоду Пенітенціарією керували вісім кардиналів-головних пенітенціаріїв: Беранже Фредоль старший («canonum legumque peritia celeberrimus»; помер 1323 р.), Госельм Жан («expertus in iure canonico et civil»; помер в 1348 р.), Етьєн Обер (1348–1352), Жіль (Егідій) Альборноз (1353–1358 рр., помер в 1367 р.), Франческо дельї Атті (помер в 1361 р.), Гійом Брагош (помер в 1367 р.), Етьєн де Пуассі (1369–1373), Жан де Кро (помер в 1383 р.). Кардинал Фредоль, кандидат від «французької партії» на посаду римського понтифіка, продовжував виконувати обов'язки головного пенітенціарія під час тривалого конклаву після смерті папи Клемента V. В 1352 р. головного пенітенціарія кардинала Етьєна Обера було обрано папою (Інокентій VI). Від трьох головних пенітанціаріїв (Госельма Жана, Жиля Альборноза, Франческо дельї Атті) залишилися формуляри (1335–1338, 1357–1358, 1360 років), які разом з листами молодших пенітенціаріїв є основними джерелами з організації роботи, категорій справ та оформлення документації Апостольської Пенітенціарії. Найкраще задокументована судова діяльність Фредоля і Жана, відповідно 15 та 50 справ. Тюремний реєстр Таємного Ватиканського Архіву (Collectoriae 50) налічує імена 19 осіб, які в 1344–1348 рр. були ув'язнені за наказом головного пенітенціарія Госельма Жана за фальсифікацію прохань і листів пенітенціарії [17, с. 258]. Діяльність на посаді головного пенітанціарія Етьєна Обера залишила по собі менше інформації (лише кілька записів). За період з вересня 1348 р. по грудень 1351 р. в Тюремному реєстрі зафіксовано 11 випадків ув'язнення, а потім звільнення, зазвичай через пару місяців, людей, звинувачених передусім у фальсифікації листів Пенітенціарії «Penitentiarius Summus» або «Magnus» Обером [17, с. 259, сн. 20].

8 квітня 1338 р. папа Бенедикт XII буллою «In agro dominico» оприлюднив «Формуляр Авіньйонської пенітенціарії»: статути та регламенти з чітко визначеною таксацією вартості послуг з оформлення тих чи інших документів [22, с. 201–238].

До складу Пенітенціарії входили 1 головний пенітенціарій, від 12 до 20 молодших пенітенціаріїв, 1 аудітор, від 12 до 21 переписувача (останні чотири понтифікати по 18), тобто всього від 27 до 40 службовців [5, с. 345, сн. 441]. Папські пенітенціарії, крім своїх безпосередніх обов'язків, задіяні для вирішення найсерйозніших і важливих проблем як у курії, так і за її межами. Пенітенціарій кардинал Жантіле да Монтефіоре був направлений папою до Парижа, потім у 1307 р. він вирушає до угорського королівства, де коронує короля Короберта, пізніше займається перевезенням скарбниці римської церкви, що залишалася в Перуджі, і несподівано помирає 27 жовтня 1312 р. у Луцці.

Кардинал Жіль Альборноз був призначений головним пенітенціарієм 14 квітня 1353 р. папою Інокентієм VI [7, т. 1, ч. 1, с. 93], який обіймав цю посаду до свого обрання, але через два з половиною місяці він отримав легатство в Італії та передав свої повноваження Андруану де ля Рош. 18 листопада1357 р. після повернення кардинала в курію папа Інокентій VI поновив його на посаді, але вже у жовтні наступного року його відправили до нового легатства. Якби Жіль займався побудовою придворної кар'єри, керівництво службою було б передано регентові або лейтенанту (заступнику): у 1347 р. Жан Фабр заміняє Госельма Жана під час хвороби останнього [5, с. 344, сн. 346]. Франческо дельї Атті – єпископ Кассіно, а потім Флоренції, кардинал в 1356 р. – керував Пенітенцерією під час першої італійської місії її глави кардинала Альборноза [7, т. 1, ч. 2, с. 9]. Аудітор Пенітенціарії Гайяр де Буавер відразу після смерті Гійома Брагоша був наділений необхідними повноваженнями і зберігав їх до прибуття в курію Етьєна де Пуассі 13 лютого 1369 р., через тиждень останній був призначений головним пенітенціарієм [7, т. 1, ч.1, с. 93]. Така сама практика застосовувалася між другою легатською поїздкою Альборноза до Італії та обранням Гійома Брагоша, тобто між жовтнем 1358 р. і 13 листопада 1361 р. [5, с. 344, сн. 348]. Отже, можна відзначити перетворення придворних служб в синекури, навіть якщо суто адміністративні завдання можна довірити звичайному заступнику.

Більшість особистих звернень щодо порушень церковного права та винятків (диспенсів) із загального права надходили до головного або молодших пенітенціаріїв. Пенітенціарії, що спеціалізувалися на розгляді справ, що передавалися на їхній розсуд, проходили серйозний іспит і залежали безпосередньо від папи. На них поширювалися привілеї папських капеланів: вони отримували заробітню платню «un salaire» та два комплекти одягу на рік, користувалися правом постою та ремонту одягу під час поїздок [7, т. 1, ч. 2, с. 177–178; 23, с. 217–238]. Точна їхня кількість, як здається, не була визначена. Для понтифікату Клемента VI – 16-18 осіб; 13 – при Бенедикті XII; 20 – в 1350 р. [24, с. 455–477; 25, с. 449–459]. На відміну від головних пенітенціаріїв, з яких тільки один – Жантіле да Монтефіоре – був ченцем-францисканцем, всі молодші пенітенціарії ченці: францисканці, домініканці та мінорити, августинці та кармеліти. Зі списку платежів, здійснених Апостольською палатою за часів папи Іоанна XXII у 1321-1322 рр., ми знаємо імена 13 молодших пенітенціаріїв, які орендували будинки в місті Авіньйоні та вартість оренди, яку, можливо, встановив сам понтифік (10 турських ліврів на місяць). Апостольська палата також оплачувала проживання молодшим пенітенціаріям, які під час Авіньйонського періоду служили в римських базиліках; про це свідчить платіж, здійснений Бенедиктом XII у 1339 р. на користь 4 пенітенціаріїв-італійців базиліки св. Петра [17, с. 264, сн. 43].

«Національне» розмаїття працівників необхідна умова для роботи служби: той, хто звертався з каяттям, міг говорити перед пенітенціаріями рідною мовою. Під час понтифікату Урбана V у Пенітенціарії були представлені такі «нації»: французька, англійська, аквітанська, фламандська, бретонська, німецька, чеська, польська, скандинавська, угорська, італійська та іберійська (у складі Каталонії, Арагона, Навари). У записах реєстру Апостольської

Пенітенціарії часто наголошують на лінгвістичній компетентності нових службовців [5, с. 335, сн. 351–353].

Ніяка інша категорія папських функціонерів не мала такого строкатого національного складу: між 1347 та 1352 роками папа Клемент VI додав 2 французів з Півдня, 3 з Півночі, 6 лімузенців, 3 італійців, 3 іспанців, 3 німців, 3 чехів, 1 угорця, 2 шведів та 1 англійця. У списку ста пенітенціаріїв, для яких моливо ідентифікувати походження, згадуються 12 «націй»: 21 італієць, 8 німців, 3 угорці, 8 чехів, 2 поляки, 3 скандинави, 9 англійців, 7 іберійців, 3 бретонці, 2 фламандці, 17 французів, 14 лангедокців, 4 лангедойльці [5, с. 336, сн. 355]. Незначна чисельна перевага французів та італійців викликана частотою звернень до папської Пенітенціарії.

209 осіб згадуються в документах Авіньйонського періоду з титулом «пенітенціарій». Зазвичай це «брат» такий-то. Але іноді трапляються більш значущі деталі, наприклад, вчені ступені у богослов'ї та канонічному праві. Згідно з підрахунками Б. Гійомена, до складу Апостольської Пенітенціарії входили 7 магістрів та 5 докторів теології, 2 доктори та бакалавр канонічного права, 1 професор [5, с. 336, сн. 356]. Монах-августинець Петро де Міддельбург – магістр теології – вивчав богослов'я в університетах Парижа та Тулузи, виконував обов'язки схоласту свого ордена у Кельні, Трірі, Брюгге та в Англії. Монах-августинець Жан Ко запрошує свого колегу з університету Тулузи Жака Фук'є показати папі Клементу VI свою класифікацію глос до Біблії. Лімузенський міморит Жан Ріго – пенітенціарій за пап Клемента V та Іоанна XXII – підбиває підсумки своєї роботи в трактаті «Формула віри» (1309–1312 рр.), присвяченому кардиналу Беранже Фредолю старшому. У 1329 р. до Пенітенціарії увійшов португальський францисканець, професор канонічного права в Перуджі, теоретик папської влади Альварес Пелайо.

Наявність університетського ступеня є важливим, але не єдиним значущим фактором для обіймання посади в Пенітенціарії. Не варто забувати і про заступництво сильних цього світу: Б. Гійомен дає добірку випадків попадання в Пенітенціарію за владною протекцією або рекомендацією [5, с. 337, сн. 361–370]. Король римлян Карл Моравський просить за якогось Іогана, домініканця з Праги. В Апостольській Пенітенціарії знаходиться місце для провінціала англійських домініканців (після смерті влітку 1361 р. Роберта Вінчестерського) і сповідника французького короля Філіпа V і королеви, міморита Жана В'єль. Цистерціанець з Фонфруада, камергер та бібліотекар Бенедикта XII Жан Анжільбер був призначений папою молодшим пенітенціарієм. Лікар і капелан головного пенітенціарія кардинала Беранже Фредоля Жан де Соммабр виконує обов'язки переписувача і водночас має посаду в пенітенціарії.

Незважаючи на необхідність невідлучно перебувати в курії, пенітенціарії іноді виконують папські доручення і за її межами. Етьєн Латуїль в 1374 р. займається реформуванням монастиря францисканців в Авіньйоні. Августинець Ніколя Лебраон між 1363 та 1366 рр. намагається переконати капітанів найманців (рутьєрів) переорієнтуватися на визволення Святої Землі. Ніколя привіз англійському королю і герцогу Аквітанії листи щодо клятви прелатів Гієні. Він бере участь у вирішенні суперечки між єпископом Сіона та сеньйором Шатійоном у Валі. У 1365 р. він отримав компаньйона – теж пенітенціарія – англійського бенедиктинця Томаса Брінтона.

Але, як правило, придворні кар'єри більшості службовців проходять виключно в Пенітенціарії через саму спеціалізацію цього органу: Бернар де Пам'є, а пізніше Жеро Камбалу провели тут невідлучно більше 20 років.

Заохоченням за їхню службу було призначення на єпископства. Географія престолів, отримуваних пенітенціаріями різноманітна. Насамперед це італійські, німецькі та англійські престоли, щоб підтримувати там вплив папи. По-друге, ті престоли, де мало куріальних вакансій (тобто за межами, визначеними канонічним правом) – у Бретані, Шотландії, Скандинавії, Португалії. По-третє, це престоли навколо Авіньйона, де папа розміщує своїх сповідників. Подібна практика характерна насамперед для папи Іоанна XXII, 14 з 22 єпископських призначень пенітенціаріїв належать саме йому. Виняток – перигоржець Елі Раймон: він був обраний генералом домініканців у 1367 р. Увага до кар'єрного зростання наголошує на важливості служби пенітенціаріїв.

Службовці пенітенцерії (писарі) складали присягу великому пенітенціарію. Колегія переписувачів мала свою дисципліну та автономію. Ніхто не міг бути відсутнім, не попередивши головного пенітенціарія, який мав право усунення з посади та відлучення писаря у разі одруження або необґрунтованого призначення вже одруженого, оскільки посада переписувача передбачала чернечий постриг та носіння тонзури. Кандидат, незалежно від того церковним чи світським владикою він був рекомендований, не міг поєднувати роботу писарем у пенітенціарії з будь-якою іншою адміністративною функцією. Колегія переписувачів пенітенціарії була самостійна і незалежна від писарів папських грамот. Клемент V, поступаючись побажанням самих переписувачів, які відчували загрозу своїм привілеям у разі появи нових колег, встановив фіксовану чисельність колегії – 12 осіб (булла «Dignum»). До середини століття число переписувачів збільшилося до 18. Усього за авіньйонський період їх чисельність склала 136 осіб.

Висновки. Таким чином, у XIV ст. завершилося інституційне оформлення системи папського правосуддя, однією з найважливіших ланок якого є Апостольська Пенітенціарія. Основними елементами структурного реформування Пенітенціарії авіньйонського періода були: 1) здійснене Клементом V у 1311 р. скорочення числа писарів пенітенціарії з 21 до 12; 2) оприлюднення Бенедиктом XII у 1338 р. формуляру і нового статуту пенітенціарії; 3) перелік нових «таксацій» за складання та завірення документів; 4) розробка у 1350-1376 рр. статуту та запис звичаїв колегії переписувачів; 5) юридичне визначення обов'язків і привілеїв молодших пенітенціаріїв.

Про значущість папської Пенітенціарії свідчить той факт, що керівництво службою знаходиться в руках довірених та близьких до понтифіка осіб – кардиналів, їхня діяльність стає все більш спеціалізованою. Заохоченням для молодших пенітенціаріїв є єпископські престоли. Просуваючи своїх наближених, службовців папського двору на віддалені єпископські кафедри, авіньйонські папи одночасно розширювали межі власної влади у церкві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Corpus Iuris Canonici / E.A.Friedberg, A.L. Richter. Leipzig : Tauchnitz, 1879–1881. 2 Bd. civ, 1472 col.; lxxxii, 1340 col.
2. Санжаров В.А. Витоки і джерела канонічного права в Західній Європі до Декрету Граціана. *Правова позиція*. 2022. №. 1 (34). С. 5–9. DOI: https: //doi.org/10.32836/2521-6473.2022-1.1.
3. Санжаров В.А. Оформлення системи церковного права в Західній Європі у XII столітті. Декрет Граціана. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 6 (41). С.18–21. DOI: https: //doi.org/10.32837/pyuv.v0i6(41).959.
4. Schmugge L. Kanonistik in der Pönitentiarie. *Stagnation oder Fortbildung? Aspekte des allgemeinen Kirchenrechts im 14. und 15. Jahrhundert* / ed. M. Bertram. Tübingen, 2005. S. 93–115.
5. Guillemain B. La cour pontificale d'Avignon (1309-1376). Étude d'une société. Paris: De Boccard, 1962. 807 p.
6. Favier J. Les papes d'Avignon. Paris : Fayard, 2006. 826 p.

7. Göller E. Die päpstliche Pönitentiarie von ihrem Ursprung bis zu ihrer Umgestaltung unter Pius V. Rome : Loescher, 1907–1911. Bd. I. Die päpstliche Pönitentiarie bis Eugen IV. 1. Teil. Darstellung. IX, 278 s. 2. Teil. Quellen. V, 189 s.

8. Mollat G. Contribution à l'histoire de l'administration iudicaire de l'Eglise romaine au XIVe siècle. *Revue d'histoire ecclésiastique*. 1936. Vol. 32. P. 877–928.

9. Санжаров В.А. Інституційне оформлення папського правосуддя з повноправною юрисдикцією у XIV столітті: Римська Рота. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса, 2022. № 93. С. 37–43. DOI: https: //doi.org/10.32837/ apdp.v0i93.3312.

10. Mueller W.P. Die Gebühren der päpstlichen Pönitentiarie (1338-1569). *Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken*. 1998. Bd. 78. S. 189–261.

11. A Sip from the 'Well of Grace': Medieval Texts from the Apostolic Penitentiary / K. Salonen, L. Schmugge.Washington: Catholic University of America Press, 2009. 196 p.

12. Fossier A. La Pénitencerie apostolique en Avignon ou la justice des âmes comme style de gouvernement (XIVe siècle). *Les justices d'Eglise dans le Midi (XIe-XVe siècles). Cahiers de Fanjeaux*. 2007. Vol. 42. P. 199–239.

13. Repertorium Poenitentiariae Germanicum. Verzeichnis der in den Supplikenregistem der Pönitentiarie vorkommenden Personen, Kirchen und Orte des Deutschen Reiches. Tübingen, 1998–2005. 6 Bd.

14. Mollat G. Les papes d'Avignon 1305–1378. Paris: Letouzey&Ané, 1949. 598 p.

15. Rollo-Koster J. Avignon and its Papacy, 1309–1417: Popes, Institutions, and Society. Lanham, Md. : Rowman & Littlefield, 2015. XIV, 314 p.

16. Salonen K. The Curia: The Apostolic Penitentiary. *A Companion to the Medieval Papacy: Growth of an Ideology and Institution* / ed. K. Sisson, A.A. Larson. Leiden, 2016. P. 259–275.

17. Tamburini F. La Penitenzieria apostolica durante il papato avignonese. *Aux origines de l'État moderne. Le fonctionnement administratif de la papauté d'Avignon*. Rome: École Française de Rome, 1990. P. 251–268.

18. Müller W.P. Violence et droit canonique: les enseignements de la Pénitencerie apostolique (xiiie–xvie siècle). *Revue historique*. 2007. Vol. 131. P. 771–796.

19. Clarke P.D. The Medieval Clergy and Violence: An Historiographical Introduction. *Violence and the Medieval Clergy* / ed. G. Jaritz, A. Marinković. Budapest, 2011. P. 3–16.

20. Et usque ad ultimum terrae : the Apostolic Penitentiary in local contexts / ed.G. Jaritz, T. Jørgensen, K.Salonen. Budapest : CEU, 2007. 130 p.

21. Majic J. Die apostolische Pönitentiarie im 14. Jahrhundert. *Römische Quartalschrift*. 1955. Bd. 50. S. 129–177.

22. Denifle H. Die alteste Taxrolle der apostolischen Pönitentiarie. *Archiv fur Literatur- und Kirchengeschichte des Mittelalters*. 1888. Bd. 4. S. 201–238.

23. Guillemain B. Les chapelains d'honneur des papes d'Avignon . *Mélanges d'archéologie et d'histoire*. 1952. T. LXIV. P. 217–238.

24. Clarke P. Between Avignon and Rome : Minor Penitentiaries at the Papal Curia in the Thirteenth and Fourteenth Centuries. *Rivista di Storia della Chiesa in Italia*. 2009. LXIII, №. 2, P. 455–510.

25. Tamburini F. La Sacree Penitencerie apostolique et les penitenciers mineurs pontificaux. *Studia canonica*. 1997. Vol. 31. P. 449–459.

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

5'2022

Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 5, 2022

На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук (081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Запорізький національний університет
Запоріжжя 2022

УДК 34(05)

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент;
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;
Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;
Верлос Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);
Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;
Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Тернущак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – кандидат юридичних наук.

Рекомендовано до опублікування вченою радою Запорізького національного університету, протокол № 8 від 22.02.2022 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Бунчук О.Б., Донченко О.П. ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК КАТЕГОРІЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ....20

Галас В.І., Попович Т.П., Телеп Ю.В. ПРАВОВА ПРИРОДА ОБОВ'ЯЗКУ У ВЧЕННІ М.Т. ЦИЦЕРОНА....24

Голдовський А.Г. ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НАРОДУ У ЗАКОНОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ....27

Донченко О.П. ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ....31

Копилов Е.В. ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА СУСПІЛЬСТВА Й ДЕРЖАВИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ....34

Корж І.Ф. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЕТНО- ТА НАЦІОГЕНЕЗУ....37

Кріцак І.В. ІДЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ (ПРОФІЛАКТИКИ, ПРЕВЕНЦІЇ) ТА БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ КРІЗЬ ПРИЗМУ ДУХОВНО-ЦІННІСНОЇ СКЛАДОВОЇ: РЕГІОНАЛІСТСЬКИЙ ТА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ АКЦЕНТ....41

Лісогорова К.М., Бершадська Д.Р., Нежиборець А.О. ГЕТЬМАНУВАННЯ КИРИЛА РОЗУМОВСЬКОГО – ПРИМАРНА ЧИ РЕАЛЬНА ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ?....46

Мацелик М.О., Санжаров В.А., Санжарова Г.Ф. ПАПСЬКЕ СУДОЧИНСТВО В КЛАСИЧНЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: АПОСТОЛЬСЬКА ПЕНІТЕНЦІАРІЯ....49

Остапенко Г.З. ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ: ВІД ВИЗНАННЯ ДО ЗАСТОСУВАННЯ....53

Стеценко Н.С. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ І ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ У XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ....57

Ярова Д.В. СПІВВІДНОШЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ ТА МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ НА ПРИКЛАДІ СПІВДРУЖНОСТІ НАЦІЙ....67

РОЗДІЛ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Атаманчук Ю.І., Феньків В.В. ПРЯМЕ ТА ПРЕДСТАВНИЦЬКЕ НАРОДОВЛАДДЯ: ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ....75

Волошина А.С. ПРЕВЕНТИВНИЙ КОНСТИТУЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ У РІШЕННЯХ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ....79

Гальченко С.О., Терещенко Д.О., Шевчук І.І. ЧИ ПОТРІБНА ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ЛОБІЗМУ ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ?....82

Дорошенко Р.В., Шанталій К.С. РОЛЬ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ....86

Ковалишин П.І., Пронька М.М., Комісарова Д.О. ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ....90

Осауленко А.О., Осауленко О.І. ВПЛИВ ПЕРШОГО РОЗДІЛУ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ НА ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ОСНОВ ВІТЧИЗНЯНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ....94

Остапенко А.І. ДУАЛІЗМ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ....97

Повалена М.В. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ МІЖНАРОДНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ....102

Потапова Д.І., Василенко А.В. РЕФЕРЕНДУМ ЯК ПРОЯВ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ НАРОДУ.....107

Славицька А.К. ОСНОВНІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....112

Стадник І.М. ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ З ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ.....114

Стешенко Т.В., Ритова В.О., Хоменко А.В. ПРАВИЛА ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД.....118

Стешенко Т.В., Саліонович О.О., Яскорський М.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ, ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СУДІ.....122

Халюк С.О. ПОЛІТИЧНІ ГАРАНТІЇ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ.....126

Чалабієва М.Р. ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ «ДЕРЖАВА У СМАРТФОНІ» В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ.....129

РОЗДІЛ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Василюк Н.А. ЗМІСТ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД І ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....132

Веремєєва О.Р., Жеребцова С.С., Лісовська В.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....136

Гамбург І.А., Гамбург С.Л., Вовк Є.О. СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ В ПОРЯДКУ ПОЗОВНОГО ТА НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....139

Григоренко О.В. ДЕЯКІ ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ КРІОКОНСЕРВАЦІЇ ТА ПОСТМОРТАЛЬНОЇ РЕПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....143

Григоренко Є.І., Передерій О.С. «М'ЯКЕ ПРАВО» У СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ.....146

Достдар Р.М. СУТНІСТЬ ШЛЮБУ ТА ВИДИ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....149

Єфімова А.О., Гуня В.М., Косяченко К.Е. АНАЛІЗ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....152

Іванов А.М., Кривний В.Є., Старина С.К. КРИПТОВАЛЮТА ТА ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....156

Іванов А.М., Папакиця І.В., Шимбарьов В.О. ДОКТРИНА VENIRE CONTRA FACTUM PROPRIUM В УКРАЇНСЬКІЙ ЦИВІЛІСТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ.....160

Карачевцева К.Д., Ковальова Ю.В., Ковальчук А.П. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....163

Керноз Н.Є., Кот В.В. ЗАОЧНИЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ ТА ПИСЬМОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....167

Коломієць Я.Л., Александрова А.О., Циганенко К.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СКРІНШОТІВ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....172

Косяченко К.Е., Маркін А.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....178

Крушельницька Г.Л. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БІОМЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ.....181

Кухарєв О.Є. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ, НАЛЕЖНИХ СПАДКОДАВЦЕВІ ТА НЕ ОДЕРЖАНИХ НИМ ЗА ЖИТТЯ.....185

Леонтьєва Л.В. ВИДИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ....189

Маліновська І.М., Острогляд Д.А., Чернявська Д.С., Целиковська О.А. ВОЄННИЙ СТАН ЯК ПІДСТАВА ЗМІНИ ІСТОТНИХ УМОВ ДОГОВОРУ ТА ПІДСТАВА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ....192

Мартинюк О.В., Клапоущак Д.С. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ З ІНОЗЕМЦЯМИ....196

Мінковський В.В. САМОЗАХИСТ ПОРУШЕНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ВНАСЛІДОК НЕПРАВОМІРНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МАРКИ НА ВЕБ-САЙТІ....200

Мосейко А.Г. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ COVID-19....203

Пахомов А.В. ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ОСОБАМ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ПІД ЧАС ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ....208

Перунова О.М. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА....213

Петруновська О.І. ВІРТУАЛЬНИЙ АКТИВ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ....217

Пилипенко І.С., Манукян А.К., Пашкова Н.В. ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ....220

Примак В.Д. ПРИНЦИП СВОБОДИ ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Й ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ....225

Римарчук Р.М. РОЗВИТОК ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ В ЕКОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ....230

Ромась Д.С. ВИНА ЯК СУБ'ЄКТИВНА УМОВА ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА....233

Сіваш А.А., Шерстюк К. Д. ОБМЕЖЕННЯ ЮРИСДИКЦІЙНОГО ІМУНІТЕТУ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ....238

Смірнов Г.Ю. КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА МЕХАНІЗМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОВЖИВАНЬ....244

Фурса Є.Є. НОТАРІАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ, ВЧИНЮВАНІ КОНСУЛОМ: НОВІ КРИТЕРІЇ ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ....251

Чаус Ю.В. ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ШЛЯХОМ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ....256

РОЗДІЛ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Гордієнко Т.О. ГОСПОДАРСЬКЕ СУДОЧИНСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....260

Деркач Е.М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....265

Ліннік Ю.А., Дяченко С.В. АРБІТРУВАННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ....269

Муризіна М.С., Фоміна В.Д. ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА ГРОМАДЯН НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ Й ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ....273

Прокопюк А.С. ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ ЯК ФАКТИЧНА ПІДСТАВА КОРПОРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ....278

Слободяник Т.М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ....283

РОЗДІЛ 5
ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Безпалько Ю.Ю., Шаповал К. К. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ І ЗАХИСТ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 285

Величко К.М., Киян В.Я. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ СТОРІН ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ НА ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ 290

Галкіна Н.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ 294

Бондар О.С. ЗАСТАРІЛІСТЬ КОДЕКСУ ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ ЯК ОДИН З НЕДОЛІКІВ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 297

Ждан М.Д. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ОХОРОНИ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ 301

Забродіна О.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ. СКЛАДНІСТЬ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ЗМІСТУ ВІДНОСИН 307

Максимов О.М., Бондар О.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З ІНІЦІАТИВИ РОБОТОДАВЦЯ 310

Орлова Н.Г., Коломієць В.С., Лопатецька А.О. ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В XXI СТОЛІТТІ 313

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Бредіхіна В.Л., Вертегел Є.П., Куртіш Л.А. ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ 316

Глушко А.Д., Зазека А.Б., Сиротенко Я.В. ЕКОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА 322

Заболотна Н.Я., Свідинська В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ 327

Заверюха М.М. ЛІСОВА ГАЛУЗЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ 330

Квашук Д.О., Войтенко А.І. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЮ ВІЙНОЮ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ 333

Чабаненко М.М. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ БЕЗ СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ 337

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Берлач А.І., Тютюнник В.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ 342

Веселов М.Ю., Пилипів Р.М. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ (НАГЛЯД) ЗА СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 347

Гаврилюк Л.В., Хальота А.І. ПРИНЦИП «ДОБРОЧЕСНОСТІ» В СИСТЕМІ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ 351

Грицай С.О. ГЕНЕЗИС ЦИФРОВИХ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПОЯВИ В УКРАЇНІ ПОНЯТТЯ «ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ» 355

Дюжник Д.О. РЕАЛІЗАЦІЯ ОКРЕМИХ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ 360

Зеленський Є.С., Карпенко О.М. НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ....364

Ігнатченко І.Г., Рідкобород Ю.В., Мелаш А.С. АКТУАЛЬНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ....368

Калаченкова К.О., Захарчук Д.О. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЖИМУ ДІЯ СІТІ ДЛЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ....372

Калашник Д.В., Калмиков М.Р., Шліхта О.М. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ТА ДЕРЖАВНИЙ ПРИМУС: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ....376

Ковалів М.В., Апетик А.М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ....381

Козін В.В. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА СКЛАД БЮДЖЕТНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ПІДСТАВИ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ....385

Лепіш Н.Я., Павлович-Сенета Я.П. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУДУ....389

Лозинський Ю.Р. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ПРАВ ФІЗИЧНИХ І ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ....393

Максимова М.О. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИТИНОЮ ПРАВА НА ПСИХІАТРИЧНУ ДОПОМОГУ В УКРАЇНІ....397

Мельник О.Д. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ....400

Міхеєв М.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ГЕНЕЗИСУ ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО КОНФЛІКТНИХ І НЕКОНФЛІКТНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ....404

Новак А.О. АДМІНІСТРАТИВНЕ ОСКАРЖЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА МІСЦЕ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР....407

Остафійчук Л.А. ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ....410

Рарицька В.Б., Скупінський О.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА....415

Ратушенко О.М. ДИСКРЕЦІЯ ЯК КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ НЕВІДВОРОТНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ....418

Соловйова О.М., Ковальчук Д.Р., Кундій А.Ю. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ....421

Соловйова О.М., Сьоміна В.А. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ....425

Сорока Є.Є., Горбачевська Д.В. ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА: СПЕЦИФІКА РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....429

Тур Т.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ....432

Федорук Н.С. ЦІННІСНО-СВІТОГЛЯДНА РОЛЬ КАТЕГОРІЇ «ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО» У ФОРМУВАННІ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА....436

Чепіжко А.А. ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ В УКРАЇНІ ЦИВІЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ....440

Чередніченко Д.С. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ....444

Чохрій В.С. СТАНОВЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕСПЛАТУ АЛІМЕНТІВ В УКРАЇНІ....446

Чубань В.С., Пасинчук К.М. КОМПЕНСАЦІЇ ВИТРАТ ЗА ТИМЧАСОВЕ РОЗМІЩЕННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕМІСТИЛИСЯ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ....450

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Аблязов Д.Е., Лисенко О.М. ЩОДО ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ.СТ. 210 ТА 211 КК УКРАЇНИ, ВІД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....453

Балобанова Д.О. ДЕТЕРМІНАНТИ ДИНАМІКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....457

Боровик А.В. БЛИЗЬКІ РОДИЧІ ЯК ПОТЕРПІЛІ ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....461

Гарасим П.С. ПРО ДЕЯКІ ЗМІСТОВНІ СИСТЕМОУТВОРЮЮЧІ ОЗНАКИ, ЯКІ СКЛАДАЮТЬ СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ».....467

Гуртовенко О.Л. НЕДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ Й МЕТОДУ ДОСТАТНОСТІ В ПОЗИТИВНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....470

Думчиков М.О., Каріх І.В. СТАНОВЛЕННЯ ТА ГЕНЕЗА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У КІБЕРПРОСТОРІ НА ТЕРНАХ УКРАЇНИ.....476

Загиней-Заболотенко З.А. ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЯК ОСНОВНЕ ПОКАРАННЯ ЗА ОКРЕМІ ФОРМИ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....479

Карпова Н.Ю. ДІЗНАВАЧ ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ, ЯКИЙ ПЕРЕДБАЧЕНО Ч. 1 СТ. 374 КК УКРАЇНИ.....483

Колб О.Г. ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОСЯГАННЯ НА ОБ'ЄКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....487

Крікорова Е.К., Краснянська Д.О., Ткачова О.В. ПРАВО ЗАСУДЖЕНИХ НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПРАКТИКА ЄСПЛ.....490

Мовчан Р.О. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН, НАПРАВЛЕНИХ НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....494

Недов С.Л. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОКАРАННЯ.....499

Нечипоренко С.М., Колосов Ф.В. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ.....502

Околіт О.В. ПІДСТАВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ «ВОРІВ В ЗАКОНІ»: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....506

Орловська Н.А., Степанова Ю.П. САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ОЗНАКИ І ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ.....511

Пилипенко В.О. НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО НОВОЇ СТАТТІ 436-2 КК.....516

Радченко Я.М. ПРОБЛЕМАТИКА НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ АБОРТУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ.....518

Саєнко А.Г., Огієвич А.О. ЩОДО ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ – МАРОДЕРСТВА ТА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ, ВЧИНЕНИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....523

Тітко І.А. ВІДШКОДУВАННЯ УПУЩЕНОЇ ВИГОДИ В МЕЖАХ ЦИВІЛЬНОГО ПОЗОВУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....527

Ткачова О.В., Біла Ю.О., Мороз Р.Є. СПОСОБИ ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ В ЯПОНІЇ.....530

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Аракелова А.Р., Гринько А.Є., Євтіфієва Ю.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....533

Бережний О.І., Лещенко О.Ю., Нахамець В.І. РОЗМЕЖУВАННЯ ОГЛЯДУ ТА ОБШУКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....537

Гуртієва Л.М. УЧАСНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ З БОКУ ОБВИНУВАЧЕННЯ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ОКРЕМІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ.....541

Гущин О.О., Власенко Д.Р., Тищенко О.І. ОСОБЛИВИЙ РЕЖИМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ.....546

Демидова Є.Є., Домашенко О.М., Колеснікова І.А., Латиш К.В. СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ ЯК СУБ'ЄКТ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВИЙ СТАТУС.....549

Демура М.І., Клепка Д.І. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ГАЛУЗІ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....554

Довганич В.В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ ДАВНОСТІ ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....559

Зайцев Д.О., Заїка С.О. ГЕНЕЗА ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ У СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА.....564

Коростельова Л.А. ОЧИСТКА ДАНИХ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ОБРОБКИ ДАНИХ ДЛЯ КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....568

Лисюк А.О., Нікіта Д.Р. НАЛЕЖНИЙ СУБ'ЄКТ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ.....571

Мартиненко К.В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....575

Неледва Н.В., Паламарчук Г.В. ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ПОТЕРПІЛОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....582

Нікітіна-Дудікова Г.Ю. ПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СТРУКТУРІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ДІТЕЙ.....586

Павлюк П.П. ПРОБЛЕМАТИКА ДОКАЗУВАННЯ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 140 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ, НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....591

Подобний О.О., Слатвінська В.М. ДІПФЕЙК В КОНТЕКСТІ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРО МАЙБУТНЄ ІНТЕРНЕТУ.....594

Полуніна Л.В., Костенко Р.С. ПИТАННЯ СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....597

Слівінський В.В., Рибалко В.В. ПРАВОВІ ТА МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСГУМАЦІЇ ТРУПА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....600

Туманянц А.Р., Крицька І.О. РЕАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНОЮ ПРАВА НА ВІДСТУП ВІД СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД: ПРЕЦЕДЕНТНА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....603

РОЗДІЛ 10
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Кириченко В.О., Ковальова Я.О. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....608

Куліш А.М., Миргород-Карпова В.В., Мурач Д.В. СУДОВІ ОРГАНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ НИМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....612

Холодовська Н.О., Зленко О.О. ПРИНЦИП ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ПРИ ВИПРАВЛЕННІ Й РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ПРАВОПОРУШНИКІВ У ОРГАНАХ І УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....626

РОЗДІЛ 11
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Березовська Н.Л. ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....629

Гуцова О.С., Яковюк І.В. ЕКОЛОГІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....634

Денисенко С.І., Ільченко О.В. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ДОКУМЕНТ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ.....638

Іванов А.Г., Уварова М.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КОМІТЕТУ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА У ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....642

Кухарчук А.В., Ткаченко О.Р., Сенаторова О.В. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....646

Маланчук Т.В., Зінченко Г.С. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВИННИХ У ЗЛОЧИНАХ, ВЧИНЕНИХ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....649

Подоляк С.А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГУ В СВІТІ.....654

Суховецький О.О., Чиркін. А.С. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ДОКТРИНИ ВОЙОВНИЧОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.....658

Тронько О.О., Бережна К.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИВАТНИМИ ВІЙСЬКОВИМИ КОМПАНІЯМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ОКРЕМОГО ТИПУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ.....662

Цебенко С.Б. МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В КІБЕРПРОСТОРІ.....667

Чеченко К.О. ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН: КОМПАРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ ЦІННОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА КОРОЛІВСТВА НІДЕРЛАНДІВ).....671

Чулінда Л.І., Мялковська О.О. РЕКОМЕНДАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19.....676

РОЗДІЛ 12
ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Скрипник Р.В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І РИНОК ПРАЦІ.....680

РОЗДІЛ 13
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Ковбас І.В., Ющик О.І. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ТА КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....683

Смоляк І.А. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ/ЗМІНИ ПІДСЛІДНОСТІ.....687

Дрозд О.Ю., Шруб І.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....691

Гребенюк Д.О. ФРАГМЕНТАЦІЯ ТА ПОЛЯРИЗАЦІЯ ФАКТОРИ ЯКІ СТВОРЮЮТЬ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ АКТОРОМ ГОЛОВНИМ ЗМІН.....695

Куценко М.О. ЩОДО ПРАКТИЧНИХ ПРОБЛЕМ ЗАСТОСУВАННЯ СУДАМИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ.....697

Куценко Т.Р. ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ТРУДОВОГО ПРАВА».....701

Омельченко А.В. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....705

Тройчук Р.Д. ВСТАНОВЛЕННЯ ЧАСУ, З ЯКОГО НАСТУПАЄ АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕСВОЄЧАСНЕ ПОДАННЯ ДЕКЛАРАЦІЇ.....708

Коломоєць Т.О., Кремова Д.С. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК СКЛАДОВА ПРЕДМЕТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В АСПЕКТІ ОНОВЛЕНОГО ПОГЛЯДУ НА СИСТЕМУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....713